

2215

2215

COMPENDI
VMLOGICÆ
CONIMB.

EDITVM AP. DO.
MINICO BARBO
SA SOCIETA
TIS IESVS.

ANNO D. MDCXXXI.

COMPENDI
VNI
OGICE
COMIB.

EDITVM
BARDO
MINICO
BARBO
SA SOCIETA
TIS IESVS

ANNO D. MDCXXXI

Series Universalium

Summum

Genus

Universale
relativum

Spis
Genus

Species

Orda

Primum

Accens

Teria

Orda
alitas

Plantas

Petrus

Paulus

hag
mabile

alip
mabile

hag
rediles

alip
rediles

hag
alobcut
ad

aha
ad
bedias
indanes

Orda
et

Plantas

Petrus

Paulus

hag
mabile

alip
mabile

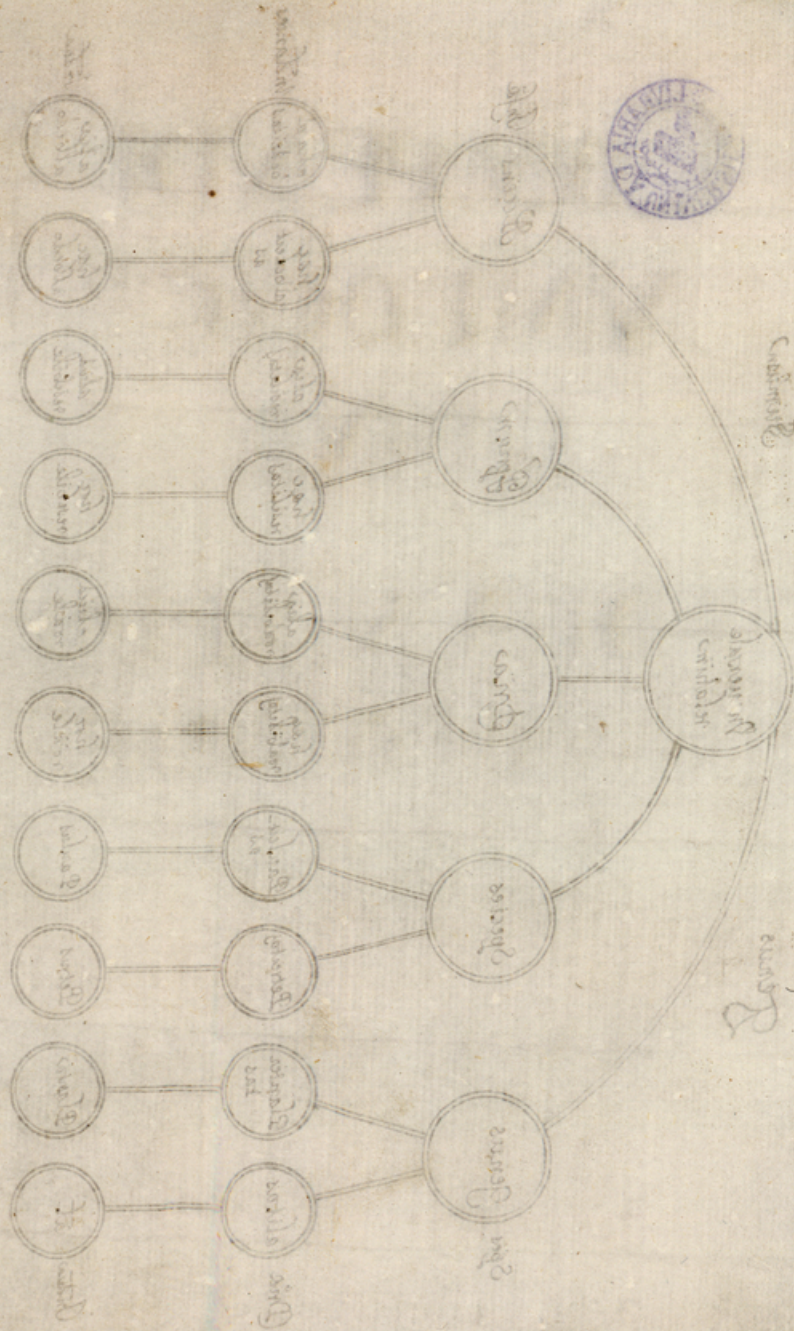
hag
mabile

alip
rediles

hag
alobcut
ad

aha
ad
bedias
indanes

Handwritten text on the right side of the page.

Handwritten text on the right side of the page.

Handwritten text on the right side of the page.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

Handwritten text at the top left of the diagram.

RELIGIO

Pradica
bile de
ano

Subjabile
Leoni

Pradica de
ano in qd
rebus

Subjabile
Leoni in qd
rebus

Pradica de
uno in qd
rebus

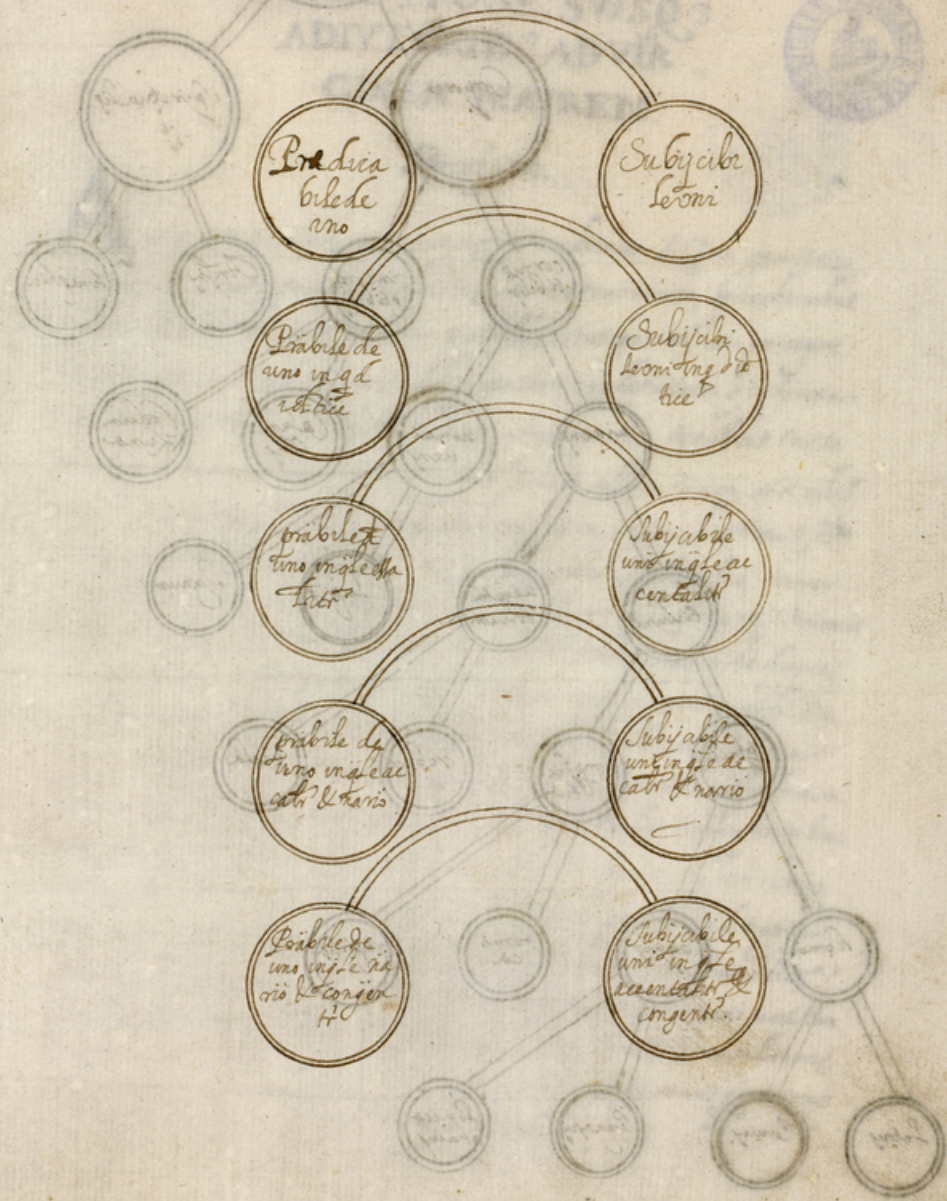
Subjabile
uno in qd
rebus

Pradica de
uno in qd
rebus & variis

Subjabile
uno in qd
rebus & variis

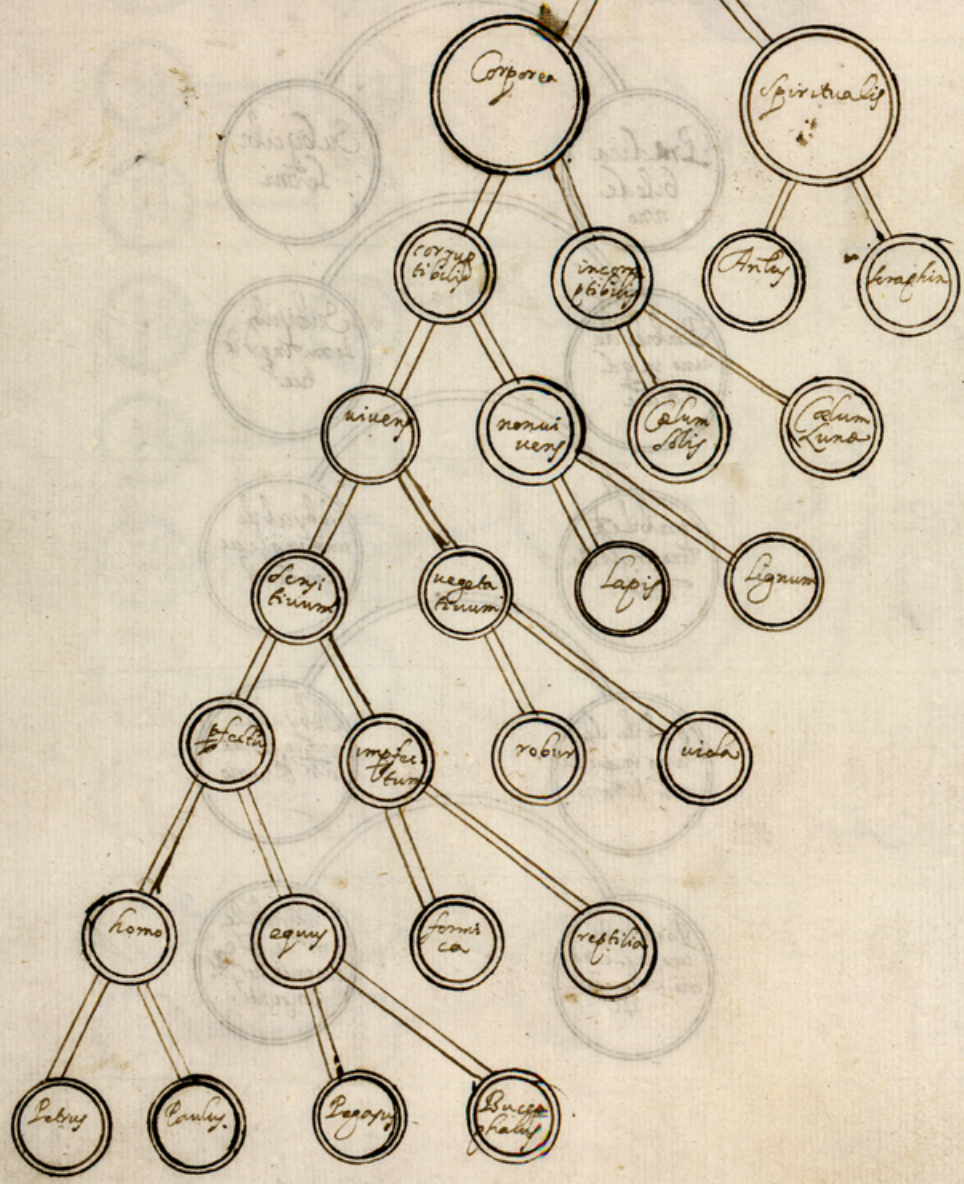
Pradica de
uno in qd
rebus & variis
H

Subjabile
uno in qd
rebus & variis
congru.

Genus Substantia
Poëntialis

nummum.

INCERTIPRÆCÆP
TORIS, PPO SE, SVISO,
ADIVTORIB.º AD VIR
GINEM MATREM.

Præfatio.

Aris, se, tuis, suos que præceptor auditores, o Dei genitrix
et nostrum amplissimum Dialecticorum patrocinium, precabundus
sistit. Esto nobis vera mater, qua filios et tate pueros, usu in expe-
tes, licentia iuvenes n̄ cesses ad pietatem, eruditionem q̄ informa-
re; hoc tuum munus, o mater alma, ut ignorantia tenebras tua sa-
pientia lumine dissipet: sicut turris David callum tuum, que adifi-
cata e cum propugnaculis ad docendum; ex te enim discimus, et
docemur: tua vita nos ter liber, tui mores nostra Philosophia, tuum
templum nostrum gymnasium: Mille chypci pendent ex te, domus
armatura fortium, pendeat ergo in te una Dialecticus iste chypcus,
inter mille non impar, quia tibi, imò pendeat ex te chypeata nra Dia,
uestibulum, nri in dea animi. Pedalea illud animus depinxit
arte, nec cecidere nati manus, q̄ m̄num diuæ Parentis affectum in
dilectos Dialecticæ abumros delineabant. Rudis tamen hæc li-
amenta ingenij; impone primam manum, erit ultima. In oratio-
ne lineam ducito, nec relinquant subtilitati locum. Illud trepidan-
tem aium, et plabantem confirmat, qd te, Heroina Sanctissi,
ad viam tutelam uideam mille chypeos in uertantem, chypeos non Mar-
tis, n̄ Palladis, n̄ Achillis, n̄ Eneæ; sed longe fortiores, ac solidiores,
et palma, et Victoria argumenta. Votis annue, et tua in nos operans
et semp in te amori, fac, ut respondeat.

UNIVERSITÄT VON LEOBEN
ADIVTORIB ADVI
TORIS PRO SE SVSSO
CINEM MATRIM

S. 211

A...

(The text below the initial 'A' is extremely faint and largely illegible. It appears to be a handwritten document or a very faded printed page. The visible fragments of text include words like 'adivtoribus', 'advium', 'cinem', and 'matrim'. There are also some faint bleed-through markings and a large circular stamp on the right side of the page.)

Autores quos ad hoc examini
nandam adducuntur.

Aristoteles.

Boetius.

Caietanus.

Cursus Conimbricensis.

D. Thomas.

D. Damascenus.

D. Augustinus.

P. Petrus Fonseca.

P. Franciscus Suarez.

Plato.

Nominales.

Louaniensis.

Sacra Scriptura.

Recentiores;

Scotus.

Pythagoras.

Galenus.

Alexander.

Porphyrius.

Contra deus quod

1

Compendium Logicae Comimbri.

Praefatio ad Logicam.

Logicam aggredimur captandam; gratum opus Logodadaei,
Eudymionibus laboriosum. Apagete ignavos et tardos; gre-
ssus remouete bliter, et socordis; ignavos, solertes, O perspicua
as efflagitat haec ingeniorum libella. Hos igitur populo se-
aruo, has reconditas Philosophiae diuitias aperio; his sua
uisiōnam pmulsiō in istillo non philtro Amalthaeo, sed Phi-
losophico. Nauseam expellet cum claritate breuitas, cum bre-
uitate claritas ita attemperata, ut illas Syrtēs eintemus, q̄s
sibi Venustus metuebat in Arte. — Breuis esse laboro,
Obscurus fio.

Tu dirige cursum Virgo sanctissima, Lucidum caeli in-
bar, Clarissima nauigantium fax, sublimissimū
meū, qua ductrice cursum felicitis auspiciū felicissi-
me absoluemus. Ergo a te principium, tibi deditur. Ves-
tra cura et solertia Philosophia Mercurialis meam ope-
ram, Et laborem, compensabit.

De Ambiguo

Proemialium questio 1.^a
¶ Ars probe definitur a Deo?

Art. 1.^a
Vn' Somini quenerint Artes?

Dicitur, provenisse ab experia, humanis. n. illis adiutus: n. suum ministerio experiendo aliquos aius certo cuenisse, conparavit his Artium, & sciarum. V. g. Observando Rheubarbarum hic & illie purgasse coleram, cognovit. Rheubarbarum purgare coleram. Qui aius gignit in mente huius, ex q. & alijs scilibus artes, & scientia constatur.

Art. 2.^a

Examinatur & approbatur
Artis definitio.

Ars est collectio multorum huiusmodi, ^{actualis} quam versant circa unam rem unam ad finem aliquam utilem vite. Et primam partem Collectio multorum huiusmodi rejicitur habitus singuli & seduloti, quia n. sunt habituum collectio. Per 2.^{am} actualium rejiciuntur huius, q. n. sunt in illis, sed in alijs partibus. Adhuc 3.^a eam unam rem, dicitur eam unam miam, vel obtum cor; quia scilicet Theologia excepta n. agunt de rebus singularibus; alioquin nulla daretur scia q. foret una, sed multiplex: cum. n. unitas scia n. possit desumi ab intellectu, in q. sunt multa scia, desumenda e. ab obto communi. Per hanc particulam distinguuntur scia a prudentia, et ab experia, q. in singularibus versant, et p. illam rejiciuntur huiusmodi partem diversorum obtorum. Quarta particula est, q. dicitur vera: Quae

2

Quaestio 1.

quae rejiciat hujus erroneas, et falsas opiniones. Ultimo debet esse ad finem utilem vitae; ut excludatur Magia, et oēs artes maleficiae. Bonum vero utile non potest comparari per se cum practicas, quae proprie non dicuntur Artes, sed etiam per speculativas, quae etiam conduunt ad utilitatem vitae perficiendo illum.

Art. 3.

Solummodo Objectiones j Artis

Defectum.

Objectiones 1. In illis dicitur de Antiquo dantur verae scientiae, et Artes; ut oēs fatentur: et transiunt collectio multorum huiusmodi. Scientia non est collectio multorum huiusmodi. Sci. Minor, quae de unica et simplici. Cognitio omnia comprehendit. Antiqua vero: utique huius, et specie complectum totum obiectum cuiusque artis; quod non habet plures habere. Quod in Deo, et Artibus dantur scientiae perfectissimas, quas Philosophi non volunt comprehendere: haec de scientia quae dicitur huiusmodi Artes explicat. Verum Deo, et Antiquis multae huiusmodi non scientiae, sed obiectum.

2. Idem opinio rejicitur à defectu artis, quod tendit in obiectum, quod potest esse falsum, si non conficitur cum practica: quod etiam illi non convenit defectus. Quod. Artem à tendere per se, sed per accessum in rem, quod potest esse falsa; nam per se tendit in obiectum factum, quod conficitur cum conceptis ipsius Artis: à qua si aliquando deviat id per accessum est in ipsius artis.

3. Philosophus de Ethicorum 3.º ait Artem consultiorem; sed consultius est de rebus, quae possunt atque trahi, et contra esse falsa. quod Ars non agit de rebus veris. Quod Artem non loquitur de omnibus Artibus, sed de illis, quae pendunt à circumstantiis, et rerum eventu: ut Medicinae, et Navigatoria; quae possunt errare si circumstantiae ignorantur.

4. Magia, et Reliquae artes scientiae maleficiae sunt verae Artes, quod debent comprehendere in defectu. Probatur Artibus, Quia

Proemiale

Quia q̄ accis sunt perniciose; nempe ea malia eorum, q̄
illis abutuntur: q̄ n̄ dicitur rejici. Isti sunt, quia scia spe
culativa n̄ sunt practica ex eo qd̄ ab hōi avaro ad quas
tum oriantur: qd̄ scilicet neque artes malefice perse fiant
malae ea eo qd̄ ab aliquo nefario hōi ad priciem orientur.
Op. Artes maleficas est uaj artes; rejici tñ ab hac deficij q̄
Pli cas tñ uoluerunt comprehend. q̄ ad bonum aliqd̄ dirigunt.
Est tñ illis dixit teneat hūmāni artes, illas tñ Demorum mi
nisterio addiscere, d'illis abuti malum est, & coiter inutile ui
tae. Ideo que Stoici oij artes in uirtutibus numerabant.

Questio 2.^a

An artium diuisio recte se habeat?

Art. unic^a

De triplici Artium diuōe.

Triplex ē Artium diuisio: 1ª rōe mō, cō. quam uersantur: 2^a
rōe finis, qm̄ intendunt: 3^a rōe dignitatē, qm̄ inter se habet.
Rōe mō diuiduntur in sermōiales, & rōes: Rōe finis di
uiduntur in Practicas, & Speculativas; Rōe dignitatē in super
iores & inferiores. Seruāles sunt illae, quae agunt de sermōe
tam uerba, qm̄ cōs; ut Grammatica, Rhetorica, Poē, &c.
Rōes q̄ tractant de Rebus, ut Poē, Met^o. Dicitur etiā:
sermo est q̄dam res: q̄ oij Artes sunt rōes. Op. P^o hō
hic stricte loqui, de sermōe, prout. ē. ab alijs rebus dist
inguitur.

Qd̄ attinet ad secundam diuōem: Practicae
sunt quarum finis ē opus: Speculatiuae sunt, quarum finis
ē sola ueritatis cognitio. Vnde Practicae diuiduntur in agentes
q̄ dirigunt actōes inas agentis; & efficientes, q̄ exeunt in opus,
sive diu maneat, sive breuā transeat. Agentes diuiduntur in
Diam, q̄ dirigit actōes illas; & in moralem & Phisicam, q̄ dirigit
uoluntē.

voluntatis. Haec dividit in Eticam, Oeconomicam, & Politicam:
Politica in Monarchiam, Aristocratiam, & in alias sp̄s.

Tandem Artes speculativas dividuntur in Philo-
sophicam, & Theoricam; Theoria dividitur in naturalem, seu Meta-
mathematicam in Geometricam, Arithmetica, & cetera. De
quibus Plura Compendiosius hic artō v^o § Philo, & ad pro-
mium Philosophicam. Quae attinet ad 3am divisionem; Artes su-
p̄iores s̄t quatuordecim Philo naturalis, & Philo moralis; Theoria
etiam naturalis, & sup̄naturalis, & q̄ ad has reuscantur. Inferiores sunt
quatuordecim, quarum septem dicuntur liberales, quia animi libe-
rum excolunt: septem serviles, q̄ in opere servili detinentur.
Prioris 1° sequenti committuntur, posteriores v^o explicantur.

Lingua, Tropus, ratio, Numerus, ^{tonus} angulus, astra.
Dus, nemus, arma, rates, vulcera, fona, faber.

Ad q̄s reuscantur alia; ut ars pingendi, saltandi, &c. Utan-
tum tamen, n̄ oīes artes, q̄ manu curantur. Sicut mechanicae
ut Militariae & Similes.

Quaestio 3^a

De ordine Artium inter se.

Art. Unicus.

De ordine inventionis, & dignita-
tis Artium.

Quamvis primis parentibus indita fuerint artes, & ab illis
ad posteritatem q̄ manu traduntur; decursu tamen temporum
magis ea p̄ta sunt abolita, & demum excogitata. Unde rogas
bis 1°. Quanam prius fuerint inventa? R. prius inventae
sunt Artes practicae, q̄m contemplativa, seu speculativa: Quae
practicae p̄tius illa, q̄ in caeteris operibus versantur, & magis necessariae ad
vitam, quam illa, q̄ voluptati inserviunt. Secundum autē D.
August.

Proemialium

August. se inventas sunt: 1° Ars scribendi; 2° Grammatica, 3° historia, 4° Dia, 5° Rhetorica, 6° Poetica, 7° Mathematica, 8° Philia naturalis, 9° moralis, 10° Meti.

Notabitur 2°: q^o omne Artes sint addiscenda. Pr^o prius addiscendae ee sermiales, q^o m^o reales: quia illos usque na sunt priores, q^o ad alia requisita. Ex sermialib^o us^o prius addiscendae Grammaticam, Rhetoricam, & Diam; postea Plures ut Mathematicam, Philia naturalis, moralis, & Meti, ac tandem Philia: quia hoc ordine supponunt maturum iudicium in addiscenda.

Notabitur 3°: Quorum artes sunt alii nobilior ee: dicitur speculativa ee nobilioris practica, q^o ee se ceptantur, practica us^o ee altior, q^o ee magis m^olis, quam speculatio. In speculativa 1° lum tenet Meti, q^o occupat ee: sub bi^o liberay a m^o: 2° Physiologia, q^o occupat ee: sub am corpoream; 3° Mathematica, q^o versari ee: quantitum q^o ee ignobilior; q^o m^o subia. In practica primum lum tenet Dia, q^o conlervat auj itter, qui sunt nobilioris quam auj voluntis, q^o ee nobilioris sermone caro, ee: q^o m^o versari Rhetorica, q^o 5° numeratur.

Quaestio 4^a

De Dia sit Scientia?

Art. 1°

De nominib^o na, & fine Dia.

Noia huius artis sunt Dia, vel Logica, l^o h^o differendi, q^o id valent. differre ee aliqd ignotum exnotis patefacere, seu aperire: q^o ee constant divio, defio, & arguas. Finis proximus & immedius est Dia ee prescribere normas differendi: Finis remotus & matus ee ipsum differere, seu argumentari.

Art. 2°

Dividit Dia In discentem & Utentem.

In q^o cumq^o sua practica distinguit^r dia ab usu; seu h^o do
any

any ab arte utente. Docens e^t q^{uod} tradit modum conficiendi op^{er}
 Vg. illa norma, q^{uod} Dia docet syllogismum in Barbara constare
 abib^{us} vltimis affirmatiuis. Utens e^t exercitium, seu constructio
 talis operis q^{uod} insignitum a dia, Vg. quando aliquis conficit
 syllogismum in Barbara.

Dico q^{uod} 1°: Dia utens, seu usus Diae in materia
 e^t uia scia; q^{uod} pertinet ad illam sciam, cuius fuerit materia. Vg.
 Diuoc^{es}, de foris, Arguoc^{es} in rebus naturis Met^{aph} p^{er}tenent ad Met^{aph}
 tam, Et sic de ipsa Dia, Galijs. Sed quia o^{mn}is scia h^{ab}e^t p^{ar}
 pria pria, q^{uod} proprias etas; q^{uod} Arguoc^{es}, q^{uod} in illa fiunt, ad
 ipsam pertinebunt: alioquin una em esset scia, q^{uod} tales etas
 efficieret, q^{uod} e^t absurdum.

Dico 2°: Usus Diae in materia q^{uod} b^{er}ali (sive talis ma-
 teria, sine alterius scia) pertinet ad Diam rei factae; n^{on} ita
 minus scientia. Sed pars q^{uod} s. pertineant ad Diam rei factae;
 quia talis usus ad nullam sciam p^{er}tinet q^{uod} se rei materia, cum
 hoc sit p^{ro}b^{er}ali; Et t^{er} est usus artificiosus: q^{uod} p^{er}tinet ad Diae;
 cuius e^t h^{ab}ere ex q^{uod} re p^{ro}b^{er}ali. Quod uero n^{on} sit uera scia,
 p^{er}t^{er}; quia scia e^t de rebus naturis: tales uo^{er} etas sunt p^{ro}b^{er}ales
 in scientia facta. In rei materia p^{er}tenet remote ad illas scias, quar^{um}
 fuerit ipsa materia.

Obijciat: Dia e^t uera scientia; q^{uod} n^{on} p^{er}tinet ad
 illam spectare facta materia p^{ro}b^{er}alis. R^{es}pond^{er}o. distinguendo facta; Dia e^t
 uera scia, nego facta; Dia docens, conuoc^{er} facta; Et uia ille
 usus spectat ad Diam utentem, improprie t^{er} ad docentem,
 a^t q^{uod} demonstrat facta differendi.

Dia secundum se tota docens, q^{uod} utens: in ma-
 teria natura n^{on} h^{ab}e^t usum dictum a dia. Sed prior pars q^{uod}
 Dia in quocunq^{ue} materia p^{er}t^{er} aliquid docere q^{uod} n^{on} n^{on} art^{is}; q^{uod} spe-
 ciatim ostendit in materia Topica, seu p^{ro}b^{er}ali, in q^{uod} dant uera
 p^{ro}cepta Arg^uoc^{es}, q^{uod} uera dant demonstrat^{io}es, q^{uod} describitur n^{on} con-
 struendi syllogismos p^{ro}b^{er}ales de q^{uod} demonstrat^{io}es q^{uod} gignat opinio^{es}:
 Idem d^{icitur} de p^{ro}ced^{er} Sophistic^{is}, q^{uod} demonstrat^{io}es. Et loquitur
 gene

Proemialeium

generare deceptionem. Et tradit precepta detegendi Sophismata:
 Sed hoc est proprium doctrine: quod dicitur et in materia Topica et docentis. Pos-
 terior ostenditur, quod dicitur differendi in materia nariva aliarum dicitur
 non distinguitur ab ipso scientis: quod neque usus differendi in ma-
 teria dicitur distinguitur a materia dicitur docente.

Dicas: Dicitur et quatenus docentis, est practica: Sed
 dicitur Ars practica huiusmodi dicitur a dicitur: quod dicitur quatenus docentis
 non videtur. Rictus N. Min. quod si quis ars possit hanc aliam
 usum: tunc non requiritur, ut usus distinguitur a dicitur. Talis est dicitur, et
 usus dicitur in materia nariva illi.

Dico 4°: sola dicitur Topica dividitur in docentem, et
 Utentem; .1. sola materia generalis huiusmodi dicitur a dicitur:
 quod hanc dicitur potest ex superiori dicitur. Quod usus et dicitur dicitur
 tinguntur, ostenditur, quod usus in materia generali distinguitur a do-
 ctrina, ut constat: quod dicitur Topica dividitur in docentem, et
 Utentem.

Dico 5°: autem dicitur docentis, et Utentis dicitur
 guntur uti se dicitur, quia autem dicitur docentis sunt regulae ad ad-
 Provedum aliam modum differendi: dicitur ut Utentis est ipsa
 tractis in differendi: Hi uti non sunt dicitur, ut potest, quod dicitur
 guntur.

Dico 6°: Habitus dicitur docentis, et Utentis est
 dicitur. Porro, quia ubi autem est dicitur, huiusmodi etiam, quod ab illis guntur,
 sunt dicitur: Sed aliter dicitur docentis, et Utentis sunt dicitur
 si ut potest ex superiori dicitur; quod etiam habitus, qui ab illis guntur
 rantur. Optimum tenent Conimbiances, quod modo dicitur assenti-
 guntur. Probandum, quod usus differendi tribuitur habitui, quod ipsi
 bit firmam dicitur: Sed solum habitus dicitur docentis
 praeferit firmam dicitur: quod illi solum tribuitur huiusmodi, et dicitur
 dicitur tantum uti.

Rictus, argum dicitur dicitur tribui remote huiusmodi dicitur
 bi formam, proxi- uti: tribui huiusmodi illam exercenti. Unde si per
 modis de habitu remote, a quod imperat usus dicitur, et erit huiusmodi
 docentis,

Quaestio 4^a

Docens, & utentis; si u. sermo sit de hā prox: a quo
uinitate abicitur usus, tunc huj erunt diuisi; qz unus uenit
minus efficax ad gignendum suum tum, quam alius.

Art. 3.º

¶ *Diā docens sit uera sciā, & ab alij
distincta?*

Scientia proprie ē noā certa & euidens comparata per da
motiōem. Haec I potest considerari in actu, I in habitu.
Actus ē ipsa illuz operatio, q̄ tandiu durat, quamdiu illuz
operatur. Habitus ē q̄libet humanus in illu acquisita per
actuz, q̄ faciliat illum ad eliciendos alios actus. Certum
igitur est. ^{1.º} Utentem s. uialem, s. hūalem in nā probā
si non esse ueram sciā; qz actuz tendit ex medio opinati
uo, & uentis est opio: huj s. sēt seifij (si ē dem huj
utentis, & docentis) n̄ concurrat ad sciā, ni p̄ modum
pōā.

Hij positis sit 1.º Obi. Dialectica est docens
ē uera, proprie qz. Scientia. Pbi 1.º quia Dialectica habet
multas noā certas, euidentes, & comparatas per demon
strōes; q.º ē uā scientia. Pbi 2.º, quia Diā docet mo
dum dixerendi ē idoneum ad reliqz scientiaz comparan
das; s. yllum demonstrium geram sciā, diūm opio;
& quod regula conuentionum recte procedant; sed hāc
notitia certa; q.º etc. Pbi 3.º. Quia si Dialectica
non ē scientia, nulla erit uera scientia, si qd oīz nituab
infalibilitate demonstrōis. q.º nisi demonstrōis sit in
fundamentum infalibiler certum, & aptum, n̄ erunt infalli
biles conclusioes, q̄ in illuz certitudine nituntur.

Obi 1.º. per *artem* Diā est modus sciētiqz.
q.º n̄ est scientia. Pbi 2.º. Quia modus semper est
huius